

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2016r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Joanna Andrzejak-Kruk

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2016r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Gminy N.

przeciwko A. T. i J. T.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionych przez pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Tomysłu

z dnia 15 czerwca 2015r.,

sygn. akt I.C.87/15

- 1) oddała obie apelacje;
- 2) nie obciąża pozwanych kosztami zastępstwa procesowego powódki.
- 3) zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Nowym Tomysłu):
 - a) na rzecz (...)M. F. prowadzącego (...) w N. kwotę 1.476,-zł brutto (1.200,-zł + 23% VAT) z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu J. T. w instancji odwoławczej;
 - b) na rzecz (...)w P. kwotę 1.476,-zł brutto (1.200,-zł + 23% VAT) z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata B. D. z urzędu pozwanemu A. T. w instancji odwoławczej.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 26.05.2014r. powódka Gmina N. wystąpiła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanych A. T. i J. T. solidarnie kwoty 25.206,99zł z ustawowymi odsetkami od wskazanych szczegółowo kwot i dat oraz kosztami procesu według norm przepisanych. Dochodzona należność obejmowała czynsz najmu za korzystanie z zajmowanego przez pozwanych lokalu mieszkalnego za okres od grudnia 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od marca 2009r. do sierpnia 2013r.

W dniu 10.07.2014r. Sąd Rejonowy wydał przeciwko pozwany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, uwzględniając żądanie pozwu.

Pozwani złożyli sprzeciw od tego nakazu, zaskarżając go w całości oraz domagając się oddalenia powództwa i zasądzenia na swoją rzecz od powódki zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwani podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia za okres od grudnia 2006r. do kwietnia 2011r., zaś w pozostałym zakresie zdaniem

pozwanych było ono sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, gdyż brak zapłaty nie wynikał z ich złej woli, lecz z niezwykle trudnej sytuacji majątkowej i zdrowotnej.

Wyrokiem z dnia 15.06.2015r., sygn. akt I.C.87/15 Sąd Rejonowy w Nowym Tomysłu:

1) zasądził od pozwanego A. T. na rzecz powódki kwotę 26.622,70zł, przy czym należność tę rozłożył na 89 miesięcznych rat płatnych do 15. dnia każdego miesiąca począwszy od lipca 2015r., pierwsze 88 rat w wysokości 300,-zł, a ostatnia rata w wysokości 222,70zł i to z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, a do kwoty 11.544,72zł należność ta zasądzona jest solidarnie z J. T.;

2) zasądził od pozwanego J. T. na rzecz powódki kwotę 11.544,72zł, przy czym należność tę rozłożył na 38 miesięcznych rat płatnych do 15 dnia każdego miesiąca począwszy od lipca 2015 r., pierwsze 37 rat w wysokości 300,-zł, a ostatnia rata w wysokości 144,72zł i to z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, a należność ta zasądzona jest solidarnie z A. T.;

3) oddalił powództwo w pozostałej części;

4) nie obciążył pozwanych kosztami procesu;

5) zasądził na rzecz (...) M. F. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z rządu pozwanemu J. T. łącznie z podatkiem VAT: od powódki kwotę 1.951,86zł i od Skarbu Państwa kwotę 1.000,14zł;

6) zasądził na rzecz (...) B. D. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu A. T. łącznie z podatkiem VAT: od powódki kwotę 1.000,14zł i od Skarbu Państwa kwotę 1.951,86zł.

Apelacje od powyższego wyroku złożyli obaj pozwani.

Pozwany J. T. zaskarżył wyrok w punkcie 2., zarzucając naruszenie art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż roszczenie powódki w stosunku do pozwanego nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W konsekwencji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwo i zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu za drugą instancję według norm przepisanych, a ewentualnie zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika pozwanego kosztów zastępstwa prawnego udzielonego pozwanemu z urzędu w postępowaniu przed sądem drugiej instancji według norm przepisanych.

Pozwany A. T. zaskarżył wyrok w punkcie 1., zarzucając:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego:

a) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez uznanie, że powódka udowodniła, aby zachowanie pozwanego stanowiło niewłaściwe uznanie długu w zakresie roszczenia za okres od dnia 26.07.2008r. do dnia 26.04.2011r., podczas gdy przedłożona przez powoda korespondencja nie odnosi się od jednoznacznego i skonkretyzowanego, skierowanego przeciwko niemu roszczenia, dopiero którego ustalenie, przy uwzględnieniu ciężaru dowodzenia (faktu, z którego powód czerpie korzystne dla siebie skutki prawne), mogłoby powodować powyższą kwalifikację, zatem jeśli uznanie ustalonego, możliwego do zidentyfikowania długu nie wynika z całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym postępowaniu, w tym załączonych dokumentów, nie powinno wywoływać negatywnych skutków prawnych względem pozwanego;

b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez uzasadnianie kwestionowanego wyroku w sposób niepełny, tj. odnoszący się jedynie fragmentarycznie do zebranego w niniejszym postępowaniu materiału dowodowego w zakresie sytuacji osobistej, zdrowotnej i finansowej pozwanego, poprzez ogólnikowe stwierdzenie, że trudna sytuacja finansowa pozwanego wynika z jego nierozsądnych decyzji finansowych, bez uwzględnienia okoliczności podnoszonych przez pozwanego podczas rozprawy w dniu 18.05.2015r., zatem że część zaciągniętych zobowiązań finansowych, które obecnie spłaca pozwany wynika z konieczności dokonania przez niego remontu zajmowanego lokalu mieszkalnego, którego znaczący

koszt stanowił zakup pieca grzewczego, następnie spłacania zobowiązań finansowych zaciągniętych na regulowanie wcześniejszych zobowiązań powstałych jeszcze za życia matki pozwanych, D. T., gdy ta była w już w okresie terminalnym, a zaciągane wówczas pożyczki przeznaczone były na bieżącą konsumpcję, tj. zakup niezbędnych leków na zaspokajanie potrzeb związanych z ochroną (...) samego pozwanego oraz jego brata - pozwanego J. T., którego stan zdrowia, również nierokujący poprawy, wymaga znacznych nakładów finansowych, jak też wzrostu wydatków związanych z rehabilitacją pozwanego A. T. w 2015r., w związku z przebyтым udarem;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) art. 123 § 1 pkt 2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie w odniesieniu do trzyletniego okresu poprzedzającego dzień 27.06.2011r. i uznanie, że korespondencja pozwanego A. T. datowana na dzień 27.06.2011r. stanowi uznanie długu, podczas gdy z jej treści nie sposób odczytać, do jakiej zaległości, okresu rozliczeniowego czy kwoty ewentualnego długu się odnosi, zatem przerwanie biegu terminu przedawnienia nie nastąpiło, co powinno prowadzić do oddalenia powództwa w ww. zakresie, w kontekście zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczeń wcześniejszych, niż z okresu trzyletniego, poprzedzającego wniesienie powództwa;

b) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie względem pozwanego oraz orzeczenie co do zasady zgodnie z żądaniem powoda wysłowionym w pozwie, zatem uznanie, iż w przedmiotowej sprawie zasadnym jest, aby pozwany, w szczególności w obliczu jego sytuacji rodzinnej, osobistej i majątkowej, miał obowiązek uiszczenia należności na rzecz powódki, przy uwzględnieniu stanu zdrowia obu pozwanych i determinowanych nim kosztów utrzymania (zakupu leków i kosztownej rehabilitacji w związku z paraliżem po przebyтым przez A. T. udarze), jak też okoliczności, że część obecnie regulowanych przez pozwanego zobowiązań przeznaczonych jest na spłatę wydatków poniesionych w związku z remontem zajmowanego lokalu, która to inwestycja w majątek powódki nie została dotychczas w jakikolwiek sposób rozliczona.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów procesu według norm przepisanych, a ponadto zasądzenie od powódki na rzecz wyznaczonego z urzędu pełnomocnika kosztów w postępowaniu odwoławczym. Ewentualnie, w przypadku oddalenia apelacji, pozwany wniósł o nieobciążanie go kosztami postępowania odwoławczego z uwagi na jego trudną sytuację finansową, rodzinną i majątkową oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wyznaczonego z urzędu pełnomocnika kosztów w postępowaniu odwoławczym.

Powódka w odpowiedzi na apelację domagała się ich oddalenia oraz obciążenia pozwanych kosztami postępowania za drugą instancję według norm przepisanych.

Z uwagi na fakt, iż Sąd odwoławczy nie przeprowadzał postępowania dowodowego, niniejsze uzasadnienie ogranicza jedynie do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (art. 505¹³ § 2 k.p.c.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

Wbrew zastrzeżeniom zgłoszonym w apelacji pozwanego A. T., uzasadnienie zaskarżanego wyroku odpowiada wymogom przewidzianym w art. 328 § 2 k.p.c., gdyż zawiera wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (czyli faktów, które sąd uznał za udowodnione i dowodów, na których się oparł), a także wyjaśnienie jego podstawy prawnej wraz z przytoczeniem przepisów prawa. Jeżeli natomiast skarżący uważał, że Sąd I instancji nie odniósł się do całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji niewłaściwie ustalił i ocenił przyczyny trudnej sytuacji finansowej i życiowej pozwanego, mogło to co najwyżej uzasadniać postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., czego w tym kontekście w apelacji jednak nie uczyniono.

Nie ma także racji pozwany A. T. wskazując – w ramach zarzutu naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., a także art. 123 § 1 pkt 2 k.c. – iż Sąd I instancji błędnie zakwalifikował jego pismo z dnia 27.06.2011r. jako tzw. niewłaściwe uznanie długu.

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje. Jak wyjaśnił już Sąd I instancji, na tle tego uregulowania rozróżnia się uznanie właściwe oraz niewłaściwe; pierwsze stanowi umowę, w której kontrahenci stwierdzają, że określone roszczenie istnieje, drugie natomiast polega na wyrażeniu przez dłużnika przeświadczenia o istnieniu roszczenia. W doktrynie dominuje zapatrywanie, że niewłaściwe uznanie długu jest oświadczeniem wiedzy, tj. wyrazem świadomości zobowiązanego co do istnienia po jego stronie obowiązku spełnienia świadczenia, któremu to oświadczeniu nie musi towarzyszyć zamiar ani nawet świadomość wywołania skutku prawnego w postaci przerwania biegu przedawnienia, gdyż skutek ten następuje z mocy ustawy. Analogiczne stanowisko zajmuje orzecznictwo (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25.03.2010r., I CSK 457/09, LEX nr 653955, podobnie wyrok Sądu Najwyższego z 16.02.2012r., III CSK 208/11, LEX nr 1162688). Uznanie jest tu mianowicie traktowane jako przejaw lojalności dłużnika, dzięki któremu wierzyciel może oczekiwać dobrowolnego spełnienia świadczenia, co z kolei zapobiega wytaczaniu niepotrzebnych procesów (tak wyrok Sądu Najwyższego z 11.08.2011r., I CSK 703/10, LEX nr 898249). Jako uznanie jest zatem traktowane np. zwrócenie się przez dłużnika do wierzyciela o rozłożenie należności głównej na raty i zwolnienie z obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie także wtedy, gdy proponowane porozumienie między stronami nie doszło do skutku (tak wyrok Sądu Najwyższego z 19.09.2002r., II CKN 1312/00, publ. OSN 2003/12/168). Uznanie niewłaściwym będzie zatem każde zachowanie dłużnika, z którego wynika jego świadomość bycia dłużnikiem i które, oceniane według powszechnie przyjętych reguł znaczeniowych, powinno uzasadniać oczekiwanie wierzyciela na dobrowolne spełnienie świadczenia (por. także B.Kordasiewicz (w:) System Prawa Prywatnego, t. 2, s. 617). Uznanie niewłaściwe nie musi wskazywać ani podstawy prawnej, ani wysokości uznawanego roszczenia – wystarczy że możliwe będzie ustalenie, w oparciu o całokształt zabranego w danej sprawie materiału dowodowego, do jakiego roszczenia oświadczenie to się odnosi.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy podzielić ocenę Sądu I instancji odnośnie do oświadczenia zawartego w piśmie pozwanego A. T. z dnia 27.06.2011r. adresowanym do powodowej gminy (k.33). W piśmie tym pozwany przyznał, że posiada zaległości za czynsz z poprzednich okresów płatniczych i zobowiązał się comiesięcznie wносить opłatę 300,-zł za zajmowane mieszkanie. W apelacji wyeksponowano, że pismo pozwanego nie wskazuje precyzyjnie tytułu roszczenia, kwoty zaległości ani okresu rozliczeniowego. Materiał zebrany w sprawie nie daje jednak żadnych podstaw do przyjęcia, aby pozwani zajmowali na podstawie umowy najmu jakikolwiek inny lokal należący do powódki niż mieszkanie wskazane w pozwie. W toku procesu nie było ponadto sporne między stronami, iż pozwani nie regulowali czynszu za ten lokal w okresie od grudnia 2006r. do sierpnia 2008r. i od marca 2009r. do sierpnia 2013r. oraz jaka była wysokość należności (pozwani w sprzeciwie od nakazu zapłaty powoływali się wyłącznie na przedawnienie oraz na sprzeczność roszczenia z zasadami współżycia społecznego). Wypływa z tego logiczny wniosek, że w piśmie z dnia 27.06.2011r. pozwany A. T. zwrócił się z prośbą o rozłożenie na raty zaległości czynszowych obejmujących okres do czerwca 2011r. włącznie, przyznając tym samym istnienie roszczenia powódki i wyrażając wolę jego dobrowolnego zaspokojenia. Należy zauważyć, że pismem z dnia 5.08.2011r. powódka przychyliła się do prośby pozwanego i rozłożyła dług na raty po 100,-zł miesięcznie (k.34). Nie ma zatem wątpliwości i było to oczywiście również dla obu stron (nawet jeśli nie wyraziły tego bezpośrednio we wskazanych dokumentach), do jakiego zobowiązania i z jakiego tytułu odnosiło się pismo pozwanego. Pismo to, stanowiące niewłaściwe uznanie długu, zgodnie z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. wywołało więc skutek w postaci przerwania biegu terminu przedawnienia roszczenia w odniesieniu do tych świadczeń okresowych, co do których 3-letni termin przedawnienia (art. 118 k.c.) jeszcze wówczas nie upłynął, tj. wymagalnych po 27.06.2008r. W zaskarżonym wyroku Sąd I instancji prawidłowo zatem oddalił powództwo przeciwko A. T. w części obejmującej czynsz najmu wymagalny do 26.06.2008r. (tj. za miesiące XII 2006 – VI 2008), zaś zasądził od pozwanego na rzecz powódki czynsz najmu wymagalny od 27.06.2008r. (tj. za miesiące od VII 2008).

Nie był zasadny zgłoszony w obu apelacjach zarzut naruszenia art. 5 k.c., którego skarżący upatrywali w niezastosowaniu tego przepisu, choć w ich ocenie dochodzenie przez powódkę roszczenia o zapłatę czynszu najmu było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego z uwagi na wyjątkową i szczególną sytuację osobistą, rodzinną

i majątkową pozwanych. Zasady współżycia społecznego to nieskodyfikowane powszechne normy postępowania funkcjonujące aktualnie w społeczeństwie i mające na celu ochronę społecznie akceptowanych wartości (czyli stanów rzeczy) lub dóbr niematerialnych. Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego; takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu I instancji, iż wytoczenie przez powódkę przedmiotowego powództwa, obejmującego wierzytelności wymagalne i znajdujące oparcie w przepisach prawa i treści umowy najmu, nie narusza rozumianych w powyższy zasad współżycia społecznego. Sąd I instancji słusznie zwrócił uwagę, że jakkolwiek sytuacja pozwanych z pewnością nie jest łatwa, to jednak prowadzą oni wspólne gospodarstwo domowe, a łączny ich dochód (wynoszący ok. 2.800,-zł netto miesięcznie) jest wystarczający dla zaspokojenia wszystkich koniecznych wydatków (jak zakup żywności i leków oraz opłacenie mieszkania), bez potrzeby zaciągania zobowiązań finansowych. Pozwani zajmują lokal w zasobach komunalnych, a obciążający ich z tego tytułu czynsz jest stosunkowo niski (w okresie objętym pozwem wynosił w granicach od ok. 270,-zł do ok. 420,-zł miesięcznie), przy czym wpływy z czynszów umożliwiają finansowanie gospodarki lokalami należącymi do gminy i służącymi zaspokajaniu potrzeb najuboższych mieszkańców. Brak jest podstaw do całkowitego przerzucania ciężaru utrzymania lokalu zajmowanego przez pozwanych na wspólnotę samorządową, i to w sytuacji, gdy pozwani osiągają stałe dochody. Problemy zdrowotne pozwanego A. T. mogły natomiast stanowić co najwyżej usprawiedliwienie okresowego niepłacenia czynszu, nie zaś doprowadzenia do zaległości kilkuletnich, związanych z zaprzestaniem regulowania choćby części zobowiązań. Powodowa gmina uwzględniła przy tym trudności życiowe pozwanych, rozkładając w 2011r. powstałą do tego czasu zaległość na dogodne raty. Pomimo to pozwani nie uregulowali zadłużenia ani też nie przystąpili do uiszczania bieżących płatności. Również Sąd I instancji miał na uwadze sytuację pozwanych, stosując art. 320 k.p.c. i rozkładając zasądzoną kwotę na raty.

Prawdą jest, co podniesiono w apelacji pozwanego J. T., że nie jest on stroną umowy najmu, a z uwagi na stan zdrowia psychicznego nie ma wpływu na własną sytuację, a co za tym idzie – na powstawanie zadłużenia (jego dochodami dysponuje brat sprawujący nad nim faktyczną opiekę). Odpowiedzialność pozwanego za zapłatę czynszu wynika jednak z treści art. 688¹ § 1 k.c. i jest prostą konsekwencją zamieszkiwania w lokalu wspólnie z najemcą. Pozwany korzysta z tego lokalu dla zaspokojenia swych potrzeb, a zatem powinien ponosić koszty jego utrzymania, zwłaszcza że uzyskuje dochód, który to umożliwia. Nie można się przy tym zgodzić ze stwierdzeniem, że zasądzenie należności, pomimo rozłożenia na raty, zagrozi jego egzystencji i pozostawi go bez wystarczających środków do życia. Przeczą temu wyliczenia przedstawione przez Sąd I instancji, z których wynika, że dochody pozwanych pozwalają im spłacić zadłużenie w ratach i jednocześnie pokrywać bieżące należności za lokal.

Do podważenia zaskarżonego wyroku nie mogły także prowadzić argumenty przytoczone w apelacji pozwanego A. T.. Nie czyni powództwa sprzecznym z zasadami współżycia społecznego okoliczność, iż roszczenie powódki było częściowo przedawnione. Wierzyciel może dochodzić przedawnionych należności, gdyż w wyniku upływu terminu przedawnienia zobowiązanie nie wygasa, a jedynie dłużnik może uchylić się od zaspokojenia roszczenia (art. 117 § 2 k.c.). W niniejszej sprawie pozwany z tego uprawnienia skorzystał podnosząc zarzut przedawnienia i w wyniku jego uwzględnienia powództwo w odpowiedniej części zostało oddalone przez Sąd I instancji. Za zastosowaniem art. 5 k.c. nie przemawia także okoliczność, iż pozwany, jak podnosi, zadłużył się w celu zakupu i zainstalowania pieca grzewczego, który to nakład, mający charakter konieczny, nie został dotąd rozliczony przez powódkę. Należy zauważyć, że kwestię nakładów na przedmiot najmu regulują obowiązujące przepisy i jeżeli w związku z ich poczynieniem pozwanemu jako najemcy przysługują określone uprawnienia czy też roszczenia finansowe, może ich dochodzić od wynajmującego, co nie zwalnia go z obowiązku regulowania czynszu najmu. Jako krzywdzące pozwany uznaje ponadto uwagi Sądu I instancji dotyczące jego nierozsądnych decyzji finansowych i nieporadności w tym zakresie. Okoliczności te Sąd powołał jednak tylko w takim kontekście, że powodowa gmina nie może ponosić konsekwencji określonych decyzji pozwanego.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił obie apelacje jako bezzasadne.

O kosztach procesu w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Z uwagi na opisaną szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ciężką sytuację zdrowotną, życiową i materialną pozwanych Sąd Okręgowy, pomimo przegrania przez nich sprawy, nie obciążył ich obowiązkiem zwrotu powódce poniesionych przez nią kosztów. Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26.05.1982r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz.U. 2015/615) oraz § 19 pkt 1 w zw. z § 2 ust. 1-3, § 6 pkt 5 i § 13 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. 2013/461,) Sąd Okręgowy przyznał na rzecz (...) M. F. prowadzącego (...) w N. oraz na rzecz W. D. i (...) w P. kwoty po 1.476,-zł (1.200,-zł + 23% VAT) z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanym z urzędu w instancji odwoławczej. W przypadku pozwanego A. T. pomocy tej udzielił mu (...)B. D., natomiast gdy pomoc prawną z urzędu świadczy adwokat wykonujący zawód w spółce osobowej, należność z tytułu wykonanej usługi przypada spółce, która jest jednocześnie podatnikiem podatku od towarów i usług (tak: wyrok NSA w W. z 27.01.2011r., I (...)).

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk